

MEMO

Aan AB VRD
van Directeur VRD
datum Januari 2026
onderwerp Brandpreventie horeca

Aanleiding

In de nieuwjaarsnacht van 2025 naar 2026 vond een catastrofale brand plaats in een café in het Zwitserse Crans-Montana, er kwamen 40 mensen om het leven en raakte er 119 gewond. De vermoedelijke oorzaak was gebruik van vuurwerkfonteinen in combinatie met licht ontvlambaar materiaal aan het plafond.

Tegelijkertijd was er de herdenking van de café in Volendam 25 jaar daarvoor. Een bizarre samenloop van omstandigheden. Het roept onmiddellijk de vraag op hoe het staat met de brandveiligheid in Nederland en het gebruik van vuurwerkfonteinen.

Regelgeving na café brand 't Hemeltje in Volendam

De verwoestende brand in café 't Hemeltje in Volendam (2001), waarbij 14 doden en 200 gewonden vielen, leidde tot een landelijke aanscherping van bouw- en veiligheidsvoorschriften en een striktere handhaving op brandveiligheid in uitgaansgelegenheden.

De brand maakte duidelijk dat de toenmalige situatie, met overvolle ruimtes en onvoldoende vluchtroutes, onacceptabel was, wat leidde tot de invoering van de verplichte gebruiksvergunning voor horeca en soortgelijke gebouwen. Een tijdlang was er een scherp toezicht.

Hoe gaat het nu?

Uit controles blijkt dat versiering nog steeds minder uitbundig aangebracht is en wat er hangt voldoet vaak aan de eisen van brandvertragendheid. Uiteraard zien we ook nog aandachtspunten, bijvoorbeeld als het gaat om vrije vluchtwegen, de beschikbaarheid van de juiste blusmiddelen en het maximaal toegestane aantal personen in een pand.

Uiteindelijk blijft brandveiligheid mensenwerk. De regels en controles hebben veel verbeterd, maar absolute veiligheid bestaat niet. Het vraagt voortdurende alertheid van ondernemers, bezoekers en toezichthouders om te voorkomen dat zoiets ooit nog eens gebeurt.

Zorg over combinatie horeca en wonen

Een aanvulling constatering is dat de combinatie horeca met wonen toeneemt en aandacht nodig heeft. Het wonen in de binnenstad neemt een vlucht door het woningtekort. Zaken waarbij het dan vaak misgaat zijn compartimentering en gebrek aan of blokkade van vluchtroutes.

Regelgeving na invoering Omgevingswet

Na invoering van de Omgevingswet (2024) is een gebruiksvergunning niet meer verplicht maar moeten horecagelegenheden met meer dan 50 personen wel een gebruiksmelding hebben. Vanzelfsprekend moet het gebouw voldoen aan de landelijke brandveiligheidseisen conform het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL) welke onder de Omgevingswet valt.

Wie is primair verantwoordelijk voor de brandveiligheid in horecaondernemingen?

De verantwoordelijkheid ligt bij meerdere partijen:

- De *horecaondernemer*, die moet voldoen aan wet- en regelgeving, maatregelen moet treffen en zich bewust moet zijn van mogelijke brandrisico's. Bij een brand moet de horecaondernemer samen met het personeel er alles aan doen om ervoor te zorgen dat men veilig kan vluchten en eventueel aanzetten tot ontruiming.
- De *gemeente*, als bevoegd gezag voor vergunningen, toezicht en handhaving.
- De *brandweer*, als specialist en adviseur.
- De *bezoekers*, van wie verantwoordelijk gedrag wordt verwacht.

Toezicht door Veiligheidsregio Drenthe

Veiligheidsregio Drenthe verricht toezicht bij 7 van de 12 gemeenten. Dit is een aanvullende taak die deze gemeenten bij de VRD afnemen. De nadruk ligt hierbij, gezien de capaciteit, op gebouwen met minderzelfredzame personen zoals verzorgingstehuizen en kinderopvang. Deze locaties worden jaarlijks bezocht. Horecagelegenheden hebben een lagere prioriteit en worden (als er capaciteit voor is) eens in de 4 jaar bezocht.

De gemeenten waarvoor VRD toezicht houdt op brandveiligheid zijn: Coevorden, Borger-Odoorn, Midden-Drenthe, Hoogeveen, De Wolden, Meppel en Westerveld.

Toezicht in gemeenten met eigen toezichthouders

Veiligheidsregio Drenthe heeft geen beeld met welke frequentie in gemeenten met eigen toezichthouders horecagelegenheden worden bezocht.

Koninklijke Horeca Nederland is alert

Koninklijke Horeca Nederland (KHN) roept ondernemers naar aanleiding van de dodelijke cafébrand in Crans-Montana op extra op te letten met brandende feestartikelen, zoals sterretjes en ijsfontein. De boodschap is duidelijk: als het niet nodig is, gebruik ze niet. KHN heeft op 19 januari die oproep gedaan naar haar leden.

De voorzitter van KHN constateert op basis van hun eigen onderzoek dat veiligheid een "topprioriteit" voor ondernemers is. Volgens de KHN-peiling zijn in 76 procent van de Nederlandse horeca "brandgevoelige" artikelen aanwezig. Bijna de helft van de bedrijven gebruikt weleens

brandende of vonkende feestartikelen, zoals sterretjes en ijsfonteinen en heeft kaarsen op de tafels of op de bar staan.

Conclusie

Het gebruik van ijsfonteinen en sterretjes komt in Nederland voor bij de horeca. Het is niet verboden. De primaire verantwoordelijkheid ligt bij de ondernemer. De vergunningverlener is de gemeente en is daarnaast ook toezichthouder. Voor zeven gemeenten voert de VRD de controles uit. De frequentie van deze controle ligt op éénmaal per vier jaar. Maar omdat in de horeca overwegend zelfredzame personen aanwezig zijn, gaat de prioriteit bij gebrek aan capaciteit naar controles van instellingen met minder of niet zelfredzame personen. Daarnaast wordt de tijdspanne tussen controles langer. Hoe het bij de vijf gemeenten gaat die zelf toezicht uitvoeren, is niet bekend.

Advies

Gemeente Emmen heeft al haar horecabedrijven per brief opgeroepen zorg te hebben voor brandpreventieve maatregelen. De andere Drentse gemeenten wordt geadviseerd deze lijn te volgen. De brief van gemeenten Emmen is als bijlage bijgevoegd.

Voorbeeld brief

Geachte heer/mevrouw,

De brand in Zwitserland op oudejaarsavond veroorzaakte heel veel leed en heeft wereldwijd diepe indruk gemaakt. Een dergelijk drama onderstreept opnieuw hoe groot de impact van brand kan zijn en hoe belangrijk het is om blijvend aandacht te hebben voor brandveiligheid.

Dit geldt voor onze inwoners, maar zeker ook voor locaties waar veel mensen samenkomen. Als gemeentelijke overheid weten wij dat onze horecaondernemers inzet plegen op brandveiligheid. Niettemin willen we genoemde aanleiding graag gebruiken om hiervoor opnieuw aandacht te vragen in uw onderneming.

Hierbij denken wij onder meer aan het controleren van vluchtwegen, noodverlichting, brandblusmiddelen, installaties en het actualiseren van instructies voor personeel. Ook het naleven van vergunningsvoorwaarden en het zorgvuldig omgaan met open vuur, elektrische apparatuur en decoratiematerialen, blijft van groot belang.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een veilige omgeving voor gasten, medewerkers en omwonenden. U treft in de bijlage een brandveiligheidschecklist aan waarmee u zelf uw pand kunt controleren op de mate van brandveiligheid. Mocht u nog vragen hebben over de brandveiligheid, dan kunt u uw vraag mailen aan: